

Hubinta Cuntada iyo Nafaqada

Warbixinta Kooban ee August 2005 II

Tilmaamaha: Qiimaynta Xiliga Guga 2005 kadib ee FSAU

Cimilada

Suuqyada

Nafaqada

Beeraha

Xoolaha

Arrimaha
Gobolka ee
Soo
shaacbaxaya

Bilihii June/July FSAU oo la kaashanaysa FEWSNET iyo hay'ado kale waxay gabagabaysay qiimaynteeda Guga 2005 kadib ee hubinta cuntada, nafaqada iyo hab-nololeedka ee dhammaan Soomaaliya. Warbixinta kooban ee bishani waxay tilmaan ka bixinaysaa natiijooyinka muhiimka ah. Warbixin buuxda oo farsamada ah waxa la soo saari doonaa dhammaadka bishan August. Qiimayntani waxay tafatiraysaa FSAU falanqayntii Deyrta 2004/05 kadib ee la so bandhigay bishii February 2005 (eeg Warbixinta farsamada ee taxanaha ah Lambar IV. 3). Labaatan hay'adood oo Jimciyadda Quruumaha ka dhaxaysa ka tirsan, ururro caalami ah iyo kuwo dalka ah oo aan dawli ahayn iyo maamulka Soomaalida ayaa ka qaybqaatay howlaha qiimaynta ee gudaha laga sameeyey, natiijooyinka hordhaca ahna waxa xifaalayntooda kala qaybgalay FSAU daneeyayaasha kulamo lagu qabtay gobollada Soomaaliya iyo Soomaalilaand iyo kulamo Nairobi lagula yeeshay hay'adaha la isbahaysto ee gudaha iyo kuwa caalamiga ah.

NATIJOOYINKA MUHIIMKAAH

Qiyaastii 922,000 oo qof ayaa u baahan gargaar degdeg ah Soomaaliya, 200,000 oo ka mid ahi waxay ku jiraan xaalad Gurmada Bina-aadamnimo ah, 345,000 waxay ku jiraan Xiisad Hab-nololeedka ah oo aad u xun, 377,000 kalena waa dad barakacay (Sanduuqa 1). Gobollada Waqooyiga iyo kuwa Dhexe, waxay heleen roobab aad u fiican Guga 2005 iyo Deyrtii 2004/05 labadaba. Taasoo xaqiijinaysa inay dhammaatay abaartii saddexda sannadood socotay keenaysana dib u soo kabasho hab-nololeedka xoola-dhaqatada ah. Waxa se jira dib u dhac weyn oo ku yimi dib u soo kabashada marka la eego sida uu aadka ugu xumaa gurmadii hore u jiray. Sidaas darteed goobahaasi waxay ku jiraan xaalad ah **Xiisad Hab-nololeedka ah oo aad u xun**. Qiyaastii 254,000 oo qof ayaa u baahan taageero hab-nololeedka ah oo degdeg ah. Waxa kaloo jira dad lagu qiyaasay 31,000 oo xaalufay welina ku jira **Gurmada Bina-aadamnimo**. Koonfurta waxa ka jirta **Gurmada Bina-aadamnimo oo Halis ah**. Xaaladda gobollada Jubba iyo Gedo way sii xumaatay oo ilaa 169,000 oo qof ayaa ku jira **Gurmada Bina-aadamnimo** 91,000 oo qofna waxay ku jiraan **Xiisad Hab-nololeedka ah oo aad u xun** (Khariidadda 1 & Sanduuqa 1).

WARARKA UGU MUHIIMSAN GOBOLLADA

- **Waqooyiga**, roobab aad u fiican oo Guga 2005 da'ay oo ka dambeeyey roobabkii caadiga ka sarreeyey ee Deyrtii 2004/05 waxay xaqiijinaysaa inay dhammaatay abaartii ka jirtay gobolladaas in ka badan 3 sannadood. Waxana ay keenaysaa dib u soo kabasho hab-nololeedka xoola-dhaqatada ah. Guud ahaan goobahaas waxa hoos looga soo dhigay Gurmada Bina-aadamnimo, walise waxay ku jiraan **Xiisad Hab-nololeedka ah oo aad u xun** taasoo ay keentay dib u dhaca ku yimi dib u soo kabashada hab-nololeedka marka la eego tirada xoolaha oo yaraatay, deynta badan ee dadka lagu leeyahay iyo heerka waxyeelada loo gaysto deegaano (Khariidadda 1). Qiyaastii 197,000 oo qof ayaa ku jira Xiisad Hab-nololeedka ah oo aad u xun oo u baahan taageero hab-nololeedka ah oo degdeg ah. Waxa intaas dheer 31,000 oo qof oo xaalufay oo weli ku jira xaalad ah **Gurmada Bina-aadamnimo** una baahan gargaar bina-aadamnimo oo degdeg ah iyo taageero hab-nololeedka ah (Sanduuqa 1). Qoysaska xaalufay waxay ku eegiyihiin magaalooyinka iyo tuulooyinka gobolladaas waxana weli haysa nafaqa-darro aad u xun.

- **Gobollada Dhexe**, xoola-dhaqatadu waxay ka faa'iidayanayaan roobab sida caadiga ah ka badan oo da'ay Guga 2005, oo ka dambeeyey roobabkii fiicnaa ee Deyrtii 2004/5. Guud ahaan, goobahaasi xaaladdoodu hoos ayay uga

Sanduuqa 1: Qoondaynta Xaaladda Hubinta Cunta ee Guga ka Diba: Qiyaasta Dadweynaha

Gobol	Dadweynaha Gobolka 2004	Xiisad Hab-nololeedka ah ¹	Gurmada Bina-aadamnimo (Heerka 2) ¹	Isku-darka guud ee dadka baahan oo ah % Isku-darka guud ee Dadweynaha ¹
Waqooyi				
<i>Bari</i>	235,975	38,000	8,000	19
<i>Nugaal</i>	99,635	16,000	3,000	19
<i>Sanaag</i>	190,455	45,000	9,000	28
<i>Sool</i>	194,660	40,000	8,000	25
<i>Togdheer</i>	302,155	36,000	3,000	12
<i>Xeebaha</i>		22,000		
Isku-darka	1,022,880	197,000	31,000	22
Dhexe				
<i>Galgaduud</i>	319,735	38,000	0	12
<i>Mudug</i>	199,895	19,000	0	10
Isku-darka	519,630	57,000	0	11
Koonfur				
<i>Bakool</i>	225,450	12,000	0	4
<i>Gedo</i>	375,280	59,000	53,000	30
<i>Jubbada Hoose</i>	329,240	6,000	37,000	13
<i>Jubbada Dhexe</i>	244,275	14,000	79,000	38
Isku-darka	1,174,245	91,000	169,000	22
Isku-darka guud	2,716,755	345,000	200,000	20
Tirada la qiimeeyey ee u baahan gargaar		545,000		7²
Qiyaasta tirada dadka barakacay		377,000³		5²
Isku-darka guud ee tirada dadka u baahan gargaar		922,000⁴		13²

Footnotes: 1 Tirada qiyaasta ah waxa lagu koobay kunka ugu dhow; 2 Boqolkiiba qiyaasta isku-darka guud ee dadweynaha Soomaaliya; 7.309.266 WHO 2004; 3 Soosaaraha: UN-OCHA warbixintii la tafa-tiray April 2004; 4 Tiradan kuma jiraan saboolka ama maxaysatada magaalooyinku.

Cinwaanka:
FSAU - Somalia
Kalson Towers,
Parklands
Box 1230 Village Market
Nairobi, Kenya
Tilifoona: +254 20 374 5734
Faakiska: +254 20 374 5098
Email: fsauinfo@fsau.or.ke
www.fsau.somali.org

soo degtay sidii hore ee ahayd Gurmada Bina-aadamnimo, laakiin weli waxay ku jiraan **Xiisad Hab-nololeedka ah oo halis ah** (Khariidadda 1). Celceliska heerarka deyntu hoos ayuu uga dhacay sidii hore, xaaladda seeruhu hore ayay u martay, tirada xooluhuna tartiib ayay u kordhaysaa inkasta oo heerarka nafaqa-darrada loo arko inay weli ka sarraysaan sida caadiga u ah gobolladaas. Hase yeeshee, colaad iyo xiisad sii socota oo ka jirta waqooyiga Galgaduud iyo Koonfurta Mudug waxay ku waddaa inay qasayso suuqyada iyo guuritaanka xoola-dhaqatada. Qiyaastii 57,000 qof oo jooga Galgaduud iyo koonfurta Mudug ayaa u baahan taageero hab-nololeedka ah (Sanduuqa 1). Nabad la'aantu waxay dib u sii dhigi kartaa dib u soo kabashada hab-nololeedka.

- **Koonfurta**, goobo markii hore ahaa Gurmada Bina-aadamnimo oo ah waqooyiga Gedo iyo Jubbooyinku waxay weli ku jiraan **Gurmada Bina-aadamnimo oo Halis ah** xaaladduna way sii xumaatay taniyo qiimayntii xiliga ee u dambaysay (khariidadda 1). Gargaar

bina-aadamnimo oo degdeg ah ayaa loogu baahanyahay qiyaastii 53,000 oo qof oo jooga Gedo iyo 116,000 oo jooga Jubba (Sanduuqa 1). Xaaladda Gedo waxa sii xumeeyey roobabkii Guga 2005 oo caadi ka hoosyeyey, suuqyada iyo ganacsiga oo sii qasmay iyo xiisadda oo kordhay kadib markii ay u qaxeen dad ka barakacay Ceel Waaq. Xaaladda Jubbooyinka way sii xumaanaysaa daadkii dhibaataada u gaystay bilihii May/June, badi dalaggii Guga 2005 oo lagu guul-darraystay (Soosaarka dalagga ee Jubbada Hoose wuxuu ahaa 4% celceliska dagaalka kadib, ka Jubbada Dhexena wuxuu ahaa 10% celceliska dagaalka kadib) iyo qiimaha dalagga oo aad u kordhay (qiimaha galaydu wuxuu kordhay 107% January illaa June) dartood. Goobta colaadda oo ah degmada Raab-Dhuure (Khariidadda 1) way sii xumaatay Feejignaan oo waxay noqotay **Xiisad Hab-nololeedka ah oo aad u xun** oo ay u sabab tahay nabad la'aanta sii korodhay oo keenaysa xaaladda nafaqada oo sii xumaanaysa iyo barakac.

Dhammaan Koonfurta Soomaaliya waxa lagu tilmaamay **Xaalad ah Feejignaan** xiisadda sii kordhaysa iyo shakiga ku hareeraysan kala qaybsanaanta siyaasiga ah ee ka dhex jira Dawladda Ku Meelgaadhka ah ee Federaaliga ah (TFG) dartood. Haddi uu dagaal balaadhani dhaco si xun ayuu u saamayn doonaa noloshu iyo hab-nololeedka bina-aadamka. Waxa kale oo jira **Gobollo Feejignaan ku jira** sida goobaha soohdimaha la leh gobollada ay colaaddu saamayso ee Ceel Waaq iyo Raab-Dhuure. Goobahaas ay colaaddu 'ku fidi kartaa' waxay halis ugu jiraan xiisad bulsho oo sii kordha, suuqyada iyo shaqaalaha oo qasma iyo dad barakacay oo u qaxa. Gobollada Fiijignaan ku jira waxa ka mid ah Shebeellooyinka iyo dhulka xoola-iyoo-beero-dhaqatada ah oo dalaggu uu caadi ka hooseeyey labadii xilli ee u dambeeyey.

TILMAAMAHA QAYBAHA

CIMILADA

Roobabka Guga 2005 aad ayay dib ugu dhaceen uguna hooseeyeen caadi badi koonfurta. Hase yeeshee, Gobollada Dhexe iyo Gobollada Waqooyiga guud ahaan roobabka Gugu wakhtigoodii ayay si fiican ugu da'een marka laga reebo koonfurta-galbeed ee Togdheer.

BEERAHA

Soosaarka dalagga Guga 2005 ee Koonfurta waa kii ugu hosseyey muddo 10 sannadood ah (waa 44% celceliska Dagaalkii Kadib qiyaastiina waa 73,000 MT). Afar gobol soosaarka dalagu wuu ka hoosyey 10% Celceliska Dagaalkii Kadib (Hiran 3%, Jubbada Dhexe 4%, Gedo 7%, Jubbada Hoose 10%), iyadoo 3 gobol oo kale uu u dhaxeeyey 30-50% celceliska Dagaalka Kadib (Bay 31%, Bakool 36%, Shabeelada Hoose 51%). Koonfurta, Shabeelada Dhexe waa gobolka qudha ee soosaarkiisa dalagu ka sarreeyo caadi (116% celceliska Dagaalkii Kadib) gobolkaas oo ka faa'iidaystay heerka sare ee biyaha iyo waraabinta fatahaadda webiga. Tirada dalaga gobollada Waqooyi-galbeed waxay muujinayaan in soosaarka dalagga ee Karantu uu ka sarrayn doono caadi (190% Celceliska Dagaalkii Kadib waxa la filayaa inuu go'o billowga November).

XOOLAHA

Gobollada Waqooyiga iyo kuwa Dhexe, xaaladda biyaha iyo daa'uu way fiicantahay badi goobaha, xaaladda jidhka xooluhu way fiicantahay guuritaankuna waa sida caadiga u ah xiligan. Adhigu way dhalayaan heerka dhalmada xoolaha ee goobaha lagu tilmaamay inay ka jirto Xiisad Hab-nololeedka ah ee Waqooyiga caadi way ka sarraaysaa (40-60%). Dhalmada geela waxa la filayaa Deyrta 2005. Koonfurta, xaaladda biyaha iyo daa'uu guudahaan waa caadi gaarahaan Bay, Bakool iyo goobaha wabiyaada Shabeelle. Laakiin culays ayaa saaran Jubba, Gedo iyo goobaha xoola-iyoo-beero-dhaqatada ee Shabeelle.

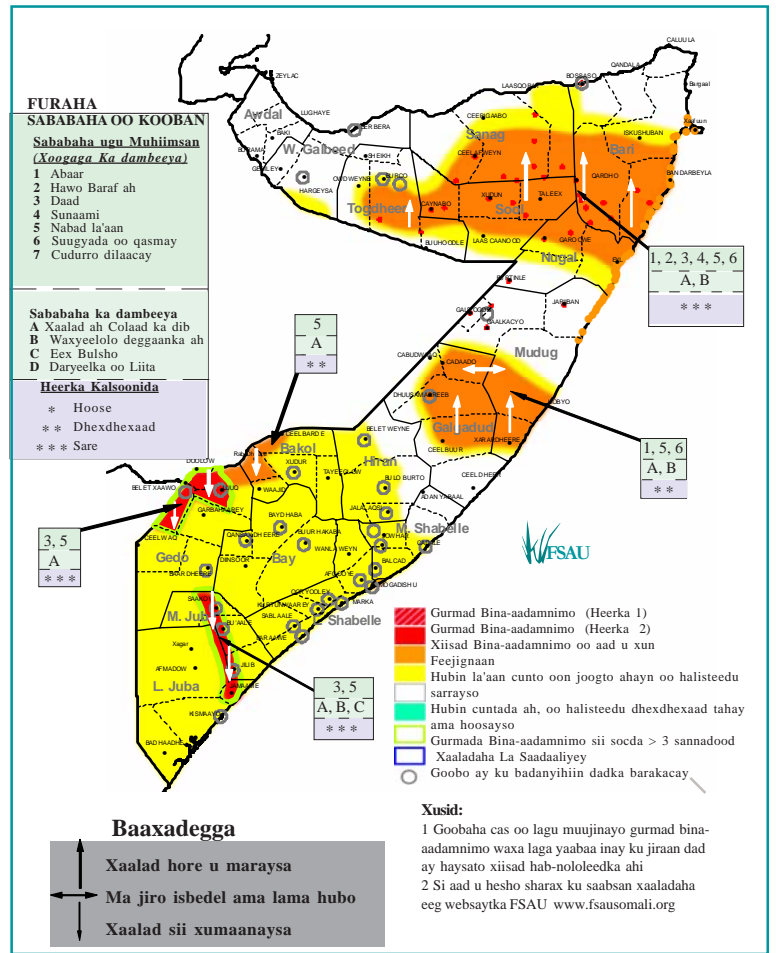
SUUQYADA

Shilinka Soomaaliya iyo ka Soomalilaand waxay ku wadaan inaanay isbedelin 6dii bilood ee la soo dhaafay (Sarrifka Doolarka ee Shilinka Soomaalilaand wuxuu ahaa 6,100, ka Soomaaliyana wuxuu ahaa 15,000). Qiimaha bariiska dibedda laga keeno ee gobollada Waqooyiga iyo kuwa Dhexe ismuu bedelin Guga 2005. Qiimaha galayda ee Shabeellooyinka iyo Jubbooyinka aad bay u kordheen taniyo January 2005 (53% Shabeellooyinka, 107% Jubbooyinka January illaa June 2005). Qiimaha hadhuudhka ee goobaha hadhuudhku uu ka baxaa waxay bilaabeen inay kordhaan kadib goyntii fiicnayd ee Deyrtii 2004/05 waxa kale oo ay bilaabeen inay kordhaan kadib 3bilood ee kadambeeyey soosaarkii liitay ee xiligan guga (43% April illaa June 2005).

NAFAQADA

Heerarka nafaqa-darradu weli aad ayay uga sarreeyaan heerka caalamiga ah badi gobollada. Qaybo badan oo ah Bay, Bakool iyo gobollada Dhexe iyo waliba qoysaska xaalufay ama barakacay, nafaqa-darradu aad ayay uga sarraaysaa sida caadi ahaan lagu arko. Heerarka nafaqa-darradu aad ayay u sii xumaadeen Waqooyiga Gedo iyo qaybo ah Jubbooyinka.

Khariidadda 1: Guga 2005 Kadib Qoondaynta Xaaladda Hubinta Cuntada

Falanqaynta tafatiran ee Guga kadib waxa lagu soo saari doonaa Warbixinta Taxanaha Farsamada ee FSAU dhammaadka August 2005

Technical & Managerial Support

Funding Agencies

Technical Partners

